

TYRESÖ KOMMUN

2014 -03- 27

Dnr. 2014/ks 0145 10

Revisionsrapport

Granskning av årsredovisning 2013

Tyresö kommun

Carin Hultgren
Samir Sandberg
Jan Nilsson

Mars 2014

Innehållsförteckning

1.	Sammanfattning.....	1
2.	Inledning.....	3
2.1.	Bakgrund	3
2.2.	Revisionsfråga och metod	3
3.	Granskningsresultat.....	5
3.1.	Verksamhetens utfall, finansiering och ekonomiska ställning	5
3.1.1.	Förvaltningsberättelse	5
3.1.1.1.	Översikt över utvecklingen av verksamheten.....	5
3.1.1.2.	Investeringsredovisning	6
3.1.1.3.	Driftredovisning.....	7
3.1.2.	Balanskrav	8
3.1.3.	God ekonomisk hushållning.....	9
3.1.4.	Nämndernas redovisning av sitt uppdrag (ansvarsutövande)	10
3.2.	Rättvisande räkenskaper	16
3.2.1.	Resultaträkning.....	16
3.2.2.	Balansräkning	18
3.2.3.	Kassaflödesanalys	20
3.2.4.	Sammanställd redovisning.....	21
3.2.5.	Tilläggsupplysningar	22
	Bil 1: Servicegarantier och mål.....	24
	Bil 2: Prognossäkerhet	26

1. *Sammanfattning*

Efter genomförd granskning bedömer vi att årsredovisningen i allt väsentligt redogör för utfallet av verksamheten, verksamhetens finansiering och den ekonomiska ställningen.

Vi bedömer vidare att årsredovisningen i allt väsentligt uppfyller kraven på rättvisande räkenskaper och är upprättad enligt god redovisningssed. Ett utvecklingsområde som konstaterats inom ramen för granskningen är följsamhet till vissa av RKR:s rekommendationer.

Investeringsredovisningen innehåller inga jämförelser med tidigare år. Redovisningen omfattar ingen total kalkyl för respektive investering, årets investeringsutgift om det rör sig om fleråriga projekt samt en prognos för färdigställandet. Detta är utvecklingsområden när det gäller investeringsredovisningens informationsvärde.

Vi instämmer i kommunens bedömning av att balanskravet har uppfyllts för 2013, då det justerade resultatet utifrån balanskravet uppgår till 40,4 mnkr, vilket är lika med årets resultat då inga realisationsvinster från försäljning av anläggningstillgångar finns att ta hänsyn till.

Kommunfullmäktige har 2013-12-12 beslutat att tillsvidare inte utnyttja möjligheten att reservera delar av ett positivt resultat i en resultatutjämningsreserv (RUR). Utvecklingen i andra kommuner ska följas för att vid ett senare tillfälle pröva frågan igen.

Vi bedömer att resultatet i årsredovisningen inte i alla delar uppfyller de finansiella målen för god ekonomisk hushållning. Däremot bedömer vi att redovisat resultatet i årsredovisningen i huvudsak är förenligt med de fastställda verksamhetsmålen, som har bäring på god ekonomisk hushållning.

Det är endast byggnadsnämnden samt kultur- och fritidsnämnden som har klarat att hålla den av kommunfullmäktige fastställda budgetramen för 2013. Sammantaget redovisar nämnderna ett underskott gentemot budget på 38,8 mnkr (underskottet 2012 var 52,5 mnkr), vilket visar att ekonomistyrningen på kommunövergripande nivå inte i alla delar fungerat på ett tillfredställande sätt under året. Detta är speciellt märkbart inom socialnämnden samt barn- och utbildningsnämndens ansvarsområde.

Sammantaget kan vi konstatera att prognossäkerhet inte varit tillfredsställande under 2013, varför kvalitén i budgetutfallsprognoserna behöver utvecklas.

Vi kan dock konstatera att åtgärder har vidtagits på kommunövergripande nivå kring att stärka ekonomistyrningen i kommunen, bl a via införande av ett beslutsstödsystem, tätare budgetuppföljning och klargörande av ansvaret för

ekonomistyrning mellan kommunens centrala ekonomifunktion och förvaltningarna.

Inom ramen granskningen av verksamhetsberättelserna och nämndernas ansvarsutövande har även ett antal ytterligare utvecklingsområden identifierats, som gäller en eller flera av facknämnderna, såsom bl a nyckeltal, uppföljningsfrekvens och intern kontroll. Dessa utvecklingsområden redovisas närmare i delavsnitt 3.1.4.

Avslutningsvis vill vi lyfta fram att kommunstyrelsen 2013-08-27 beslutat att fastställa nya riktlinjer för riskhantering och intern kontroll, enligt momenten riskinventering, riskanalys, riskhantering, kontrollplan, genomförande av kontrollaktiviteter och återrapporering av genomförda åtgärder. Analogt med detta har kommunfullmäktige 2013-09-12 beslutat att komplettera det gemensamma nämndreglementet med ansvar för riskhantering och intern kontroll. Sammantaget bedöms detta ge förutsättningar för ett enhetligt och mer ändamålsenligt arbete framledes kring riskhantering och intern kontroll.

2. Inledning

2.1. Bakgrund

I den kommunala redovisningslagen (KRL) regleras externredovisningen för kommuner och landsting. I lagen finns bestämmelser om årsredovisningen. Vidare regleras den kommunala redovisningen av uttalanden från Rådet för kommunal redovisning (RKR) och i tillämpliga delar av Redovisningsrådet och Bokföringsnämndens normering.

Revisionsobjekt är kommunstyrelsen som enligt kommunallagen (KL) är ansvarig för årsredovisningens upprättande.

När det gäller nämndernas redovisning, ska den enligt kommunallagen utformas på det sätt som fullmäktige bestämmer.

2.2. Revisionsfråga och metod

Revisorerna har bl a till uppgift att pröva om räkenskaperna är rättvisande. Inom ramen för denna uppgift bedöms om årsredovisningen är upprättad i enlighet med lag om kommunal redovisning (kap 3 – 8). Vidare ska revisorerna enligt kommunallagen (9:9 a) avge en skriftlig bedömning av om resultatet enligt årsredovisningen är förenligt med de mål fullmäktige beslutat om. Bedömningen ska biläggas årsbokslutet. Detta sker inom ramen för upprättandet av revisionsberättelsen.

Granskningen, som sker utifrån ett väsentlighets- och riskperspektiv, ska besvara följande revisionsfrågor:

- Lämnar årsredovisningen upplysning om verksamhetens utfall, verksamhetens finansiering och den ekonomiska ställningen? Med verksamhetens utfall avses utfallet i förhållande till fastställda mål och ekonomiska ramar.
- Är årsredovisningens resultat förenligt med de mål fullmäktige beslutat avseende god ekonomisk hushållning?
- Har balanskravet uppfyllts och hanteras eventuella underskott i enlighet med balanskravets regler?
- Är räkenskaperna i allt väsentligt rättvisande? Med rättvisande avses följsamhet mot lag, rekommendationer och god redovisningssed.

Granskningen av årsredovisningen omfattar:

- förvaltningsberättelse (inkl drift- och investeringsredovisning)
- resultaträkning
- kassaflödesanalys

- balansräkning
- sammanställd redovisning

Bilagor och specifikationer till årsredovisningens olika delar har granskats.

Vi har även bedömt kommunens ekonomiska ställning och utveckling, efterlevnaden av balanskravet och om resultatet i årsredovisningen är förenligt med de mål för god ekonomisk hushållning som fullmäktige beslutat om.

Vidare har vi också inom ramen för granskningen av årsredovisningen bedömt nämndernas redovisningar av hur de fullgjort sitt uppdrag från fullmäktige. Detta som en del av granskningen av nämndernas ansvarsutövande.

Granskningen har utförts enligt god revisionsse¹ för kommuner och landsting. Det innebär att granskningen planerats och genomförts ur ett väsentlighets- och riskperspektiv för att i rimlig grad kunna bedöma om årsredovisningen i allt väsentligt ger en rättvisande bild. Med rättvisande bild menas att årsredovisningen inte innehåller fel som påverkar resultat och ställning eller tilläggsupplysningar på ett sätt som kan leda till ett felaktigt beslutsfattande. Granskningen omfattar därför att bedöma ett urval av underlagen för den information som ingår i årsredovisningen. Då vår granskning därför inte varit fullständig utesluter den inte att andra än här framförda felaktigheter kan förekomma.

Granskningen introduceras genom kontakter och samplanering med kommunens ekonomifunktion. Granskningen genomförs med kontrollmålsmetodik enligt det granskningsprogram för granskning av årsredovisning som PwC Kommunal sektor använder. Granskningen sker genom intervjuer, dokumentgranskning, granskning av räkenskapsmaterial och i förekommande fall registeranalys.

---

¹ Utgångspunkten för detta är bland annat SKYREV:s utkast "Vägledning för redovisningsrevision i kommuner och landsting". Vägledningen baseras på ISA (International Standards on Auditing) och implementeringen sker succesivt.

3. Granskningsresultat

3.1. Verksamhetens utfall, finansiering och ekonomiska ställning

3.1.1. Förvaltningsberättelse

3.1.1.1. Översikt över utvecklingen av verksamheten

Vi har granskat att förvaltningsberättelsen lämnar tillräckliga uppgifter om:

- Obligatorisk information i enlighet med KRL och RKR:s rekommendationer
- Sådana förhållanden, som inte ska redovisas i balansräkning eller resultaträkning, men som är viktiga för bedömning av ekonomin
- Händelser av väsentlig betydelse som har inträffat under räkenskapsåret eller efter dess slut
- Förväntad utveckling
- Väsentliga personalförhållanden, bl a den obligatoriska redovisningen av sjukfrånvaron
- Annat av betydelse för styrning och uppföljning

Bedömning och iakttagelser

Vi bedömer att förvaltningsberättelsens översikt och upplysningar i allt väsentligt överensstämmer med kraven i KRL.

Analys och rättvisande bedömning av ekonomi och ställning. Analysen av årets resultat och den ekonomiska ställningen bedöms ge en rättvisande bild. Utöver de uppgifter som redovisas i balans- och resultaträkning, finns kompletterande uppgifter som är viktiga för bedömning av kommunens ekonomi och ställning. Detta bl a i form av resultatutveckling, relevanta finansiella nyckeltal samt kostnads- och intäktsanalys. Förvaltningsberättelsen innehåller även uppgifter om tillämpade redovisningsprinciper samt borgensåtaganden. För det sistnämnda saknas dock en riskbedömning.

Händelser av väsentlig betydelse. I förvaltningsberättelsen finns en redovisning av viktiga ekonomiska händelser under året. Utifrån den kunskap vi har om kommunens verksamhet, bl a via kommunstyrelseprotokoll och verksamhetsberättelser, bedöms väsentliga händelser under året i huvudsak kommenterade i förvaltningsberättelsen. I de olika verksamhetsberättelserna finns verksamhetsspecifika händelser och detaljekonomin kommenterad.

Förväntad utveckling. En beskrivning finns i förvaltningsberättelsen av framtidsperspektivet utifrån olika delområden, såsom t ex konjunkurläge,

arbetslöshet, skatteintäkter inkl bidrag, gymnasieskola, grundskoleutbudet samt kostnaden för individ- och familjeomsorg.

Väsentliga personalförhållanden. I förvaltningsberättelsen finns en beskrivning av väsentliga personalförhållanden, som bl a innehåller områdena kompetensutveckling, hälsoprofiler, friskvård, rehabilitering samt likabehandling och jämställdhet. Vidare redovisas de obligatoriska nyckeltalen kring sjukfrånvaron, enligt vad som stadgas i KRL.

Gemensam förvaltningsberättelse. Förvaltningsberättelsen omfattar en översiktlig beskrivning av den samlade kommunala verksamhetens organisation och ekonomi. Utvecklingsområden enligt gällande normgivning gäller uppdragsföretag (kommunala entreprenader), förväntad utveckling samt särskilda händelser (delavsnitt 3.2.4).

Obligatorisk information enligt KRL och RKR:s rekommendationer. I förvaltningsberättelsen redovisas upplysningar om pensionsmedel och pensionsförpliktelser i enlighet med RKR 7.1. När det gäller tilläggsupplysningar generellt kommenteras detta i delavsnitt 3.2.5.

Andra förhållanden som har betydelse för styrning och uppföljning av verksamheten. Detta område avser information och analys rörande prestationer, kvalitet och mål. Hänvisning sker i förvaltningsberättelsen till kommunens styrsystem, utifrån modellen för styrning och planering som kommunfullmäktige fastställde 2011-04-14. Modellen omfattar såväl ekonomi, verksamhet och kvalitet. När det gäller det senare finns en redovisning av kommunens kvalitet i korthet². Förvaltningsberättelsen innehåller även en uppföljning av mål i kommunplan 2013-2015, både kommunövergripande mål och mål för olika verksamhetsområden. Nämndmålen redovisas i verksamhetsberättelserna.

Förvaltningsberättelsen tillsammans med verksamhetsberättelserna bedöms i huvudsak ge en rättvisande bild av hur kommunen totalt samt nämnder och styrelse har klarat sina ekonomiska och verksamhetsmässiga åtaganden.

3.1.1.2. Investeringsredovisning

Vi har granskat att:

- Investeringsredovisningen visar kommunens totala investeringsverksamhet
- Investeringsredovisningen är uppställd enligt god redovisningssed
- Beloppen i investeringsredovisningen överensstämmer med årets bokföring
- Posterna i investeringsredovisningen är överförda till balansräkningen och kassaflödesanalysen

² Uppgifter är från ett kvalitetsnätverk, som drivs av Sveriges Kommuner och Landsting (SKL), och som består av 200 kommuner.

- Jämförelser med tidigare år görs
- Avvikelser i förhållande till budget och investeringskalkyler har analyserats och kommenterats

Bedömning och iakttagelser

Vi bedömer att investeringsredovisningen i stort ger en rättvisande bild av årets investeringar. Investeringsredovisningen överensstämmer vidare med bokföringen och posterna är överförda till balansräkning och kassaflödesanalys.

Investeringsredovisningen innehåller inga jämförelser med tidigare år. Redovisningen omfattar ingen totalkalkyl för respektive investering, årets investeringsutgift om det rör sig om fleråriga projekt samt en prognos för färdigställandet. Detta är utvecklingsområden när det gäller investeringsredovisningens informationsvärde.

Årets nettoinvesteringar uppgår till 201,8 mnkr, vilket är 153,9 mnkr lägre än föregående år. De budgeterade nettoinvesteringarna uppgår till totalt 228,5 mnkr. Detta innebär att budgetöverskott på 26,7 mnkr, som i huvudsak beror på tidsförskjutningar i olika investeringsprojekt och ombudgetering till 2014 kommer att föreslås för vissa projekt. Övergripande utfall och större investeringar kommenteras i förvaltningsberättelsen.

3.1.1.3. Driftredovisning

Vi har granskat att:

- Budgeterade och redovisade kostnader och intäkter redovisas i sammanfattning
- Redovisade intäkter och kostnader överförs riktigt från den systematiska bokföringen
- Jämförelse med tidigare år görs
- Driftredovisningen är analyserad i förhållande till ekonomi och fastställda mål

Bedömning och iakttagelser

Vi bedömer att driftredovisningen i allt väsentligt ger en rättvisande bild av hur utfallet förhåller sig till fullmäktiges budget. I förvaltningsberättelsen finns en övergripande analys av nämndernas budgetutfall. Jämförelser med tidigare år görs under rubriken verksamheternas utveckling.

Nämnderna redovisar ett sammantaget underskott gentemot budget om 38,9 mnkr (52,5 mnkr 2012). Kultur- och fritidsnämnden samt byggnadsnämnden redovisar överskott. Övriga nämnder redovisar underskott, såsom gymnasie- och arbetsmarknadsnämnden (10,6 mnkr), barn- och utbildningsnämnden (10,5 mnkr), socialnämnden (9,7 mnkr) och kommunstyrelsen (9,1 mnkr).

3.1.2. *Balanskrav*

Vi har granskat:

- Kommunens bedömning av om balanskravet har uppfyllts, dvs att det finns en balanskravsutredning i enlighet med KRL och KL
- Om det i förvaltningsberättelsen anges när och på vilket sätt man avser att göra den i kommunallagen föreskrivna reglering i de fall ett negativt resultat uppvisas
- Om det i förvaltningsberättelsen lämnas upplysning om hur tidigare års negativa resultat har reglerats
- Om det i förvaltningsberättelsen framgår skälen till att inte reglera ett negativt resultat, i de fall det föreslås att fullmäktige ska besluta att en sådan reglering inte ska ske pga synnerliga skäl.

Bedömning och iakttagelser

Vi instämmer i kommunens bedömning av att balanskravet har uppfyllts för 2013, då det justerade resultatet utifrån balanskravet uppgår till 40,4 mnkr, vilket är lika med årets resultat då inga realisationsvinster från försäljning av anläggnings-tillgångar finns att ta hänsyn till.

Realisationsvinster frånräknas i normalfallet vid avstämning av balanskravet. För 2013 redovisar kommunen realisationsvinster på totalt 13,9 mnkr (57,8 mnkr 2012) inom exploateringsverksamheten. Definitionsmässigt är nettointäkt avseende exploatering till följd av markförsäljning inte att betrakta som en realisationsvinst som ska exkluderas vid avstämning av balanskravet, eftersom det är fråga om försäljning av en omsättningstillgång och inte en anläggningstillgång.

Återbetalning av premier från tidigare år avseende kollektivavtalade försäkringar från AFA har erhållits under 2013 på totalt 30,2 mnkr (30,7 mnkr 2012). Dessa behöver inte heller exkluderas vid avstämning av balanskravet, eftersom motsvarande kostnader har belastat tidigare års resultat.

Enligt den bedömning som görs av SKL (Sveriges Kommuner och Landsting), är det upp till respektive organisation att själv bedöma om den resultatmässiga engångseffekt som uppstår vid ändrad diskonteringsräntan bör belasta balanskravsavstämningen eller inte. Då engångseffekten återspeglar ett mycket långsiktigt åtagande (ca 40–50 år) och balanskravets regelverk har ett 1–3 års perspektiv bör det dock vara möjligt att inte räkna med dessa kostnader i en balanskravsavstämning. Kommunen har valt att räkna med dessa kostnader på 16,6 mnkr för 2013, analogt med hur ändrad diskoteringsränta har hanterats i tidigare bokslut.

Ovanstående poster är dock att betrakta som jämförelsestörande poster (delavsnitt 3.2.1) och kommenteras i förvaltningsberättelsen.

Kommunen redogör i förvaltningsberättelsen för hur årets resultat bedömts utifrån det lagstadgade balanskrav. Inga underskott från tidigare år finns vidare att reglera.

Kommunfullmäktige har 2013-12-12 beslutat att tillsvidare inte utnyttja möjligheten att reservera delar av ett positivt resultat i en resultatutjämningsreserv (RUR). Utvecklingen i andra kommuner ska följas för att vid ett senare tillfälle pröva frågan igen.

3.1.3. *God ekonomisk hushållning*

Vi har granskat:

- Måluppfyllelsen för fullmäktiges finansiella mål som är av betydelse för god ekonomisk hushållning
- Måluppfyllelsen för fullmäktiges verksamhetsmål som är av betydelse för god ekonomisk hushållning

Bedömning och iakttagelser

Enligt den styrprocess som gäller fastställer sätter kommunfullmäktige treåriga övergripande mål i kommunplanen inkl mål för olika verksamhetsområden. I årsredovisningen redovisas måluppfyllelsen för dessa mål, utifrån den sk trafikljusmodellen. Nämnderna bryter ner dessa i delmål i nämndplanen och måluppfyllelsen redovisas i respektive nämnds verksamhetsberättelse. Detta gäller även de kvalitetsgarantier som fastställts och vissa kommungemensamma uppdrag.

I bilaga 1 redovisas uppföljningen av de fyra finansiella målen för god ekonomisk hushållning som formulerats i kommunplanen 2013-2015. Sammanställningen visar att ett mål uppnåtts (skattesats), ett mål har delvis uppnåtts (genomsnittligt resultatmål), ett mål har inte uppnåtts (nettoinvesteringsnivå) samt ett mål inte beräknas uppnås (soliditetsnivå 2015).

Vi bedömer att resultatet i årsredovisningen inte i alla delar uppfyller de finansiella målen för god ekonomisk hushållning.

I bilaga 1 redovisas utfallet för kommunplanens övergripande mål samt mål för olika verksamhetsområden, utifrån den nya modellen för styrning och planering som kommunfullmäktige fastställde under 2011.

I kommunplan 2013-2015 finns 15 övergripande mål formulerade, varav fyra av dessa är ekonomiska mål som tidigare redovisats i detta avsnitt. 13 av dessa 15 övergripande mål är helt eller delvis uppfyllda eller beräknas bli detta under perioden. Mål och -uppfyllelse finns kommenterad i årsredovisningen.

Kommunplanen innehåller 40 mål inom olika verksamhetsområden, som finns redovisade och kommenterade i årsredovisningen. 31 av dessa mål är eller beräknas bli helt eller delvis uppfyllda.

Kommunfullmäktige beslutade 2013-11-07, i samband med behandling av delårsrapport per augusti, att uppdra till nämnderna att redovisa en handlingsplan för åtgärder för att nå en ökad måluppfyllelse där målen för verksamhetsområdena inte bedöms uppnås. Handlingsplanerna behandlades på kommunstyrelsens sammanträde 2014-01-28.

Måluppfyllelsen utifrån nämndernas mål i nämndplanerna redovisas i delavsnitt 3.1.4. Av denna sammanställning framgår bl a att cirka 7 av 10 nämndmål helt eller delvis uppnåtts för 2013.

I förvaltningsberättelsen görs den sammanfattande bedömningen att kommunens verksamhet i allt väsentligt bedrivs på ett sätt som är förenligt med god ekonomisk hushållning. I detta sammanhang hänvisas även av resultatet av kvalitetsuppföljning m m.

Sammantaget bedömer vi att redovisat resultatet i årsredovisningen i huvudsak är förenligt med de fastställda verksamhetsmålen, som har bäring på god ekonomisk hushållning.

3.1.4. *Nämndernas redovisning av sitt uppdrag (ansvarsutövande)*

Av KL 3:15 framgår att nämnderna ska redovisa till kommunfullmäktige hur de fullgjort sina uppdrag, samt att fullmäktige beslutar om omfattningen av redovisningen och formerna för den.

Inom ramen för granskningen av nämndernas ansvarsutövande har vi övergripande följt upp att:

- Verksamhetsberättelserna är utformade i enlighet med kommunens generella anvisningar
- Verksamhetsberättelserna ger en rättvisande bild av verksamhetens utfall i förhållande till fullmäktiges uppdrag

I övrigt har vi följt upp verksamhetsberättelserna utifrån nedanstående punkter:

- Målen för verksamheten samt graden av måluppfyllelse
- Analys av orsaker till redovisad budgetavvikelse och genomförda åtgärder
- Nyckeltal eller verksamhetsmått som beskriver verksamhetens produktivitetsutveckling
- Prognossäkerhet
- Intern kontroll

Bedömning och iakttagelser

Vi bedömer att verksamhetsberättelserna i stort är utformade i enlighet med kommunens generella anvisningar samt i huvudsak ger en rättvisande bild av verksamhetens utfall i förhållande till kommunfullmäktiges uppdrag. Mallar för

nämndernas verksamhetsberättelser har utarbetats, vilket gör att verksamhetsberättelserna numera är mer enhetligt utformade än tidigare.

Av KL framgår att kommunfullmäktige beslutar om omfattningen av nämndernas redovisning och formerna för den. Kommunfullmäktige har under 2008 fastställt redovisningsföreskrifter som reglerar vissa områden inom internredovisningen samt ekonomiska regler för resultatenheter. Det finns även ett redovisningsreglemente i kommunen. Ovanstående dokument är föremål för genomgång och uppdatering via utarbetandet av en ekonomihandbok, som succesivt publiceras på kommunens intranät.

Utifrån synpunkter som lämnades vid tidigare granskningar har byggnadsnämnden antagit en egen nämndplan och verksamhetsberättelse, utifrån sitt verksamhetsmässiga och ekonomiska åtagande. Detta gäller även tertialrapporter inkl delårsrapport. Sammantaget innebär detta att nämndens formella styrning, uppföljning och kontroll har anpassats till gällande regelverk och harmoniserats numera med övriga facknämnder.

Det är endast byggnadsnämnden samt kultur- och fritidsnämnden som har klarat att hålla den av kommunfullmäktige fastställda budgetramen för 2013. Sammantaget redovisar nämnderna ett underskott gentemot budget på 38,8 mnkr (underskottet 2012 var 52,5 mnkr), vilket visar att ekonomistyrningen på kommunövergripande nivå inte i alla delar fungerat på ett tillfredsställande sätt under året. Detta är speciellt märkbart inom socialnämnden samt barn- och utbildningsnämndens ansvarsområde.

Vi kan dock konstatera att åtgärder har vidtagits på kommunövergripande nivå kring att stärka ekonomistyrningen i kommunen, bl a via införande av ett beslutsstödsystem, tätare budgetuppföljning och klargörande av ansvaret för ekonomistyrning mellan kommunens centrala ekonomifunktion och förvaltningarna. Vi kan dock konstatera att budgetmodulen i beslutsstöd vid granskningstillfället inte var i drift, varför budget 2014 ännu inte kunnat läggas in i systemet, vilket menligt kan påverka årets ekonomistyrning.

Kommunens generella anvisningar. I samband med granskning av ansvarsutövande och de nämndvisa träffarna har vi diskuterat ekonomiskt och verksamhetsmässigt resultat, verksamhetsberättelsernas standard (följsamhet till anvisningar), framtidsperspektiv samt intern kontroll med respektive nämnd- och förvaltningsledning.

Följsamheten till den centrala ekonomifunktionens anvisningar för verksamhetsberättelser bedöms i stort vara tillfredsställande. Anvisningarna har vidare utvecklats bl a via mallar i beslutsstöd, vilket inneburit en större enhetlighet i materialet mellan de olika nämnderna.

Ett observandum i sammanhanget är att kommunstyrelsen i egenskap av facknämnd även bör fastställa en sammanhållen nämndplan och verksamhetsberättelse som omfattar hela ansvarsområdet, och inte som nu enbart samhällsbyggnadsförvaltningen. Vi kan konstatera att en verksamhetsplan 2014 för kommunledningsförvaltningen har presenterats för kommunstyrelsen.

Målen för verksamheten samt graden av måluppfyllelse. Målen i nämndplanerna 2013, som utgår från övergripande mål i kommunplanen, följs upp på ett tillfredsställande sätt i verksamhetsberättelserna. Detta gäller även servicegarantierna.

I nedanstående sammanställning redovisas antal mål per nämnd samt om de är helt (grönt), delvis (gult) eller inte alls uppfyllda (rött). Vidare redovisas antal mål där mätning inte kunnat göras (vitt).

Nämnd	Ant mål				
Kommunstyrelsen	24	18	5	0	1
Byggnadsnämnden	3	2	0	1	0
Socialnämnden	13	4	0	5	4
Kultur- och fritidsnämnden	3	3	0	0	0
Gymnasie- och arbetsmarknadsnämnden	8	5	1	2	0
Barn- och utbildningsnämnden	11	2	1	5	3
Totalt	62	34	7	13	8

Av samtliga nämndmålen är cirka 7 av 10 mål helt eller delvis uppnådda (66,2 %) för 2013. Måluppfyllelsen utifrån andelen helt eller delvis uppfyllda mål varierar dock kraftigt, från 100,0 % (kultur- och fritidsnämnden) till 27,3 % (barn- och utbildningsnämnden). Socialnämnden har även en relativt låg andel mål som är helt eller delvis uppfyllda (30,8 %).

I bilaga 1 redovisas utfallet av servicegarantierna 2013, totalt och fördelat per nämnd. Av sammanställningen framgår att på totalnivå har 90 av 103 servicegarantier helt eller delvis uppfyllts (87,4 %). Andelen helt eller delvis uppfyllda servicegarantier varierar kraftigt, från 100,0 % (byggnadsnämnden) till 50,0 % (socialnämnden).

Analys av orsaker till redovisad budgetavvikelse och genomförda åtgärder. Analys av det ekonomiska resultatet och orsakerna till budgetavvikelser finns i samtliga verksamhetsberättelser. Kvaliteten i analyserna varierar dock. Åtgärder med anledning av prognostiserade underskott har vidtagits löpande under året, förutom inom socialnämndens samt barn- och utbildningsnämndens ansvarsområde. Att så inte kunnat ske har att göra med brister i prognossäkerheten, vilken behandlas senare i detta delavsnitt.

Vi har granskat samtliga nämnders utfall i relation till den av kommunfullmäktige fastställda ramen. I samband med de nämndvisa träffarna har vi bl a diskuterat det ekonomiska utfallet och vid budgetöverskridanden särskilt penetrerat vilka åtgärder som vidtagits under året för att hålla ramen och/eller begränsa budgetöverskridandet.

Nämndernas budgetavvikelse samt förändringen från avvikelsen i hållårsprognosen i delårsrapporten (T 2) redovisas i tabellen nedan.

Driftredovisning per nämnd, mnr	Budget	Utfall	+/- fr. Prog	
			T2	Budget- avvikelse
Kommunstyrelsen	190,0	199,0	-5,1	-9,1
Byggnadsnämnden	4,3	4,3	0,0	0,0
Gymnasie- och arbets- marknadsnämnden	226,1	236,7	+0,7	-10,6
Kultur- och fritidsnämnden	101,9	100,8	+1,4	1,1
Barn- och utbildningsnämnden	868,5	879,0	-10,5	-10,5
Socialnämnden	598,4	608,1	-9,7	-9,7
Summa nämnderna	1 989,1	2 028,0	-23,2	-38,9

Det är endast kultur- och fritidsnämnden samt byggnadsnämnden som har klarat att hålla den av kommunfullmäktige fastställda budgetramen. Sammantaget redovisar nämnderna ett underskott gentemot budget på 38,9 mnr (52,5 mnr 2012), vilket sammantaget visar på brister i ekonomistyrningen på kommunövergripande nivå under 2013. Detta gäller även för 2012.

De beloppsmässiga underskotten är inom gymnasie- och arbetsmarknadsnämnden (10,6 mnr), barn- och utbildningsnämnden (10,5 mnr), socialnämnden (9,7 mnr) samt kommunstyrelsen (9,1 mnr).

Vid kommunfullmäktiges behandling av delårsrapport per april 2013-08-22 gavs samtliga nämnder i uppdrag att aktivt arbeta för att minimera eller helst eliminera de underskott som redovisas på verksamhetsområdena. Utifrån helårsprognosen per april redovisade kommunstyrelsen, kultur- och fritidsnämnden samt gymnasie- och arbetsmarknadsnämnden negativa utfall. Utfallet visar att dessa nämnder förutom, kommunstyrelsen i egenskap av facknämnd, har lyckats uppfylla detta tilläggsuppdrag.

När kommunstyrelsen behandlade delårsrapport per april 2013-06-11 fattade styrelsen för egen del följande beslut:

- Gymnasie- och arbetsmarknadsnämnden ges i uppdrag att till kommunstyrelsens nästa sammanträde i augusti ge en konsekvensanalys av besparingsförslaget för Tyresö gymnasium.
- Kommundirektören ges i uppdrag att till kommunstyrelsens nästa sammanträde i augusti se över möjligheten att begränsa styrelsens prognostiserade underskott.

Vi kan konstatera att en redovisning av ovanstående uppdrag har lämnats till kommunstyrelsen.

I samband med kommunfullmäktiges behandling av delårsrapport per augusti beslutades bl a följande:

- Acceptera det underskott inom gymnasieskolan som är hänförligt till lokalstrukturen och i bokslut 2013 pröva avskrivning av underskottet.
- Uppdra till kommunstyrelseförvaltningen att vidta åtgärder för att minimera underskottet inom gemensam verksamhet.

Gymnasie- och arbetsmarknadsnämnden har frekvent följt upp ekonomin under 2013 och nämnden har även gett förvaltningen i uppdrag att ta fram åtgärder för att begränsa prognosierat underskott inkl konsekvensanalyser kring föreslagna besparingsåtgärder samt aktualiserat en långsiktig omställningsplan för gymnasiet. Vi kan konstatera att nämnden vidtagit åtgärder med anledning av de negativa budgetutfallsprognoserna och i relation till dessa även lyckats minska det faktiska underskottet³. Gymnasie- och arbetsmarknadsnämnden har även fått acceptans för delar av underskottet, utifrån till kommunstyrelsen redovisad konsekvensanalys av besparingsförslag inom gymnasiet, i samband med kommunfullmäktiges behandling av delårsrapport per augusti.

Nämnderna har ett ansvar att säkerställa rutiner som gör att budgetunderskott kan prognostiseras i tid samt att vidta aktiva åtgärder för att uppnå ett balanserat resultat, samt om det inte bedöms vara möjligt, redovisa detta på ett tydligt sätt till styrelse och fullmäktige i samband med tertialrapporterna.

Barn- och utbildningsnämnden prognostiserade inget underskott förrän i utfallsprognos per oktober som behandlades på nämndens sammanträde 2013-12-04. I denna rapport prognostiserades ett underskott på 4,8 mnkr, som även delgavs kommunstyrelsen på deras sammanträde 2014-01-28. Det faktiska utfallet blev ett underskott på 10,5 mnkr.

Socialnämnden prognostiserade inget underskott förrän i utfallsprognos per oktober som behandlades på nämndens sammanträde 2013-11-27, då prognosen var ett underskott på 1,5 mnkr. Det faktiska utfallet blev ett underskott på 9,7 mnkr.

Att denna obalans i ekonomin inom dessa två nämnder inte uppmärksammades förrän under senare del av året, visar på brister i styrning och uppföljning av ekonomin under 2013. Orsakerna kring detta finns att söka i olika enskilda faktorer, där brister i kommunens centrala ekonomistyrning är en av huvudorsakerna.

³ Verksamhetsområde gymnasium redovisar ett underskott på 11,4 mnkr, medan övriga verksamheter redovisar ett överskott på 0,8 mnkr. Totalt innebär detta ett underskott på 10,6 mnkr på nämndnivå.

Nämnderna har ett odelat ansvar för att hålla verksamheten inom den av kommunfullmäktige fastställda ekonomiska ramen. Detta ansvar innebär att löpande hålla sig underrättad om såväl kostnader och intäkter som verksamhetens utveckling.

I nedanstående sammanställning redovisas frekvensen i den ekonomiska uppföljningen, inkl de två obligatoriska tertialuppföljningarna som omfattar både ekonomi och verksamhet.

Uppföljningstillfällen under 2013	Antal
Kommunstyrelsen	4
Byggnadsnämnden	7
Socialnämnden	3
Kultur- och fritidsnämnden	5
Gymnasie- och arbetsmarknadsnämnden	6
Barn- och utbildningsnämnden	6

Socialnämnden har endast följt upp ekonomin tre gånger under 2013, vilket innebär att denna nämnd behöver ta ställning till frekvensen i den ekonomiska rapporteringen utifrån sitt odelade ansvar för den av fullmäktige tilldelade ekonomiska ramen.

Nyckeltal eller verksamhetsmått. Verksamheterna redovisar olika typer av nyckeltal, men dessa är inte alltid definitionsmässigt nyckeltal⁴, utan har ibland karaktären av verksamhetsstatistik. Jämförelser med ekonomiskt utfall för tidigare år redovisas genomgående. Det är viktigt att nyckeltal och verksamhetsmått redovisas som beskriver verksamhetens produktivitetsutveckling.

Prognossäkerhet. I bilaga redovisas en sammanställning av de tertialvisa budgetutfallsprognoserna och verkligt utfall för de olika nämnderna. Detta material har utgjort underlag för vår granskning av de olika nämndernas ekonomiska utfall och kommentarerna kring detta.

Nämndernas prognossäkerhet, i form av prognosfel relaterad till delårsrapporten per augusti, på total nivå är 1,2 %. Prognosfelet varierar mellan 0,0 % (byggnadsnämnden) och 2,7 % (kommunstyrelsen).

Som tidigare nämnts prognostiserade barn- och utbildningsnämnden inget underskott förrän i utfallsprognos per oktober, då prognosen var ett underskott på 4,8 mnkr. Det faktiska utfallet blev ett underskott på 10,5 mnkr, vilket inte innebär en tillfredställande prognossäkerhet.

⁴ Ett nyckeltal uttrycker en relation mellan två variabler (t ex nettokostnad per invånare) medan verksamhetsstatistik endast innehåller en variabel (t ex volym avfall).

Socialnämnden prognostiserade inget underskott förrän i utfallsprognos per oktober, då prognosen var ett underskott på 1,5 mnkr. Det faktiska utfallet blev ett underskott på 9,7 mnkr, vilket innebär en otillfredsställande prognossäkerhet.

Sammantaget kan vi konstatera att prognossäkerhet inte varit tillfredsställande under 2013, varför kvalitén i budgetutfallsprognoserna behöver utvecklas.

Intern kontroll. I samband med granskningen av ansvarsutövande och de nämndvisa träffarna har vi närmare följt upp statusen på den interna kontrollen, utifrån fastställda planer för intern kontroll samt dess återrapportering.

Samtliga nämnder har utarbetat en plan för intern kontroll för 2013, förutom kommunstyrelsen. De nämnder som fastställt plan för intern kontroll hade vid granskningstillfället även fått en återrapportering av genomförd intern kontroll, förutom socialnämnden. Vi vill betona vikten av att arbetet med intern kontroll återredovisas till nämnden senast i samband med behandlingen av verksamhetsberättelsen, så att kommunens revisorer i samband med de nämndvisa träffarna kan ta ställning till detta.

Kommunstyrelsen beslutade 2013-08-27 att fastställa nya och mer ändamålsenliga riktlinjer för riskhantering och intern kontroll, enligt momenten riskinventering, riskanalys, riskhantering, kontrollplan, genomförande av kontrollaktiviteter och återrapportering av genomförda åtgärder. Analogt med detta har kommunfullmäktige 2013-09-12 beslutat att komplettera det gemensamma nämndreglementet med ansvar för riskhantering och intern kontroll.

Kommunstyrelsen har 2013-11-26 fastställt en kommunövergripande riskhanterings- och kontrollplan för 2014. Respektive facknämnds riskhanterings- och kontrollplan ska fr o m 2014 ingå i nämndplanen och återredovisas i samband med verksamhetsberättelsen, enligt det fastställda regelverket.

Resultatet av genomförd granskning av intern kontroll har diskuterats inom ramen för ansvarsutövandet och de nämndvisa sammanträffandena, utifrån utfall och anpassning framgent till nya riktlinjer för riskhantering och intern kontroll.

3.2. Rättvisande räkenskaper

3.2.1. Resultaträkning

Vi har granskat att:

- Resultaträkningen är uppställd enligt KRL
- Resultaträkningen i allt väsentligt redovisar årets samtliga externa intäkter och kostnader
- Noter finns i tillräcklig omfattning och utgör specifikationer av resultaträkningens poster
- Resultaträkningens innehåll är rätt periodiserat

Bedömning och iakttagelser

Vi bedömer att resultaträkningen ger en i allt väsentligt rättvisande bild av årets resultat samt att noter finns i tillräcklig omfattning. Separat resultaträkning i notform för va-verksamheten har vidare utarbetats, i enlighet va-lagens krav på särredovisning.

Vi bedömer vidare att resultaträkningen uppfyller KRL:s krav och i övrigt är upprättad i enlighet med god redovisningssed.

Vi har noterat att kommunen gjort en felaktig rättning som inneburit att timlönerna inte bokats upp korrekt. Detta innebär att resultatet påverkats positivt med 2,7 mnkr. Då denna resultatpåverkan inte är materiell gör vi bedömningen att räkenskaperna är rättvisande. En rättelse har vidare gjorts av posten 2014 och kommunen har återgått till tidigare tillämpad princip som innebär att god redovisningssed tillämpas avseende periodisering av timlöner.

Vi bedömer att resultaträkningen ger en i allt väsentligt rättvisande bild av årets resultat. Urvalsmässig granskning visar vidare att resultaträkningens innehåll i allt väsentligt är rätt periodiserat.

Nedan redovisas resultaträkningens utfall jämfört med föregående år.

<i>Resultaträkning 2013-12-31</i>	<i>Utfall föreg år</i>	<i>Utfall 2013</i>	<i>Ökning/ Minskn</i>	<i>Ökning/ Minskn %</i>
Verksamhetens intäkter	508,8	481,8	-27,0	-5,3
Verksamhetens kostnader	-2 315,3	-2 414,2	98,9	4,3
Avskrivningar	-69,3	-78,8	9,5	13,7
Jämförelsestörande poster	30,7	30,2	-0,5	-1,6
Verksamhetens nettokostnad	-1 845,1	-1 981,1	136,0	7,3
Skatteintäkter	1 790,5	1 847,2	56,7	3,2
Generella statsbidrag och utjämning	176,4	204,4	28,0	15,9
<i>Summa skatter och statsbidrag</i>	<i>1 966,9</i>	<i>2 051,6</i>	<i>84,7</i>	<i>4,3</i>
Finansiella intäkter	6,6	6,0	-0,6	9,1
Finansiella kostnader	-20,4	-19,5	-0,9	-4,4
Jämförelsestörande finansiella poster	0,0	-16,6	-16,6	-
Årets resultat	108,0	40,4	-67,6	-62,6

Förändringen mellan åren kommenteras översiktligt nedan:

- Verksamhetens intäkter har minskat med 27,0 mnkr och förklaras främst av minskade exploateringsintäkter. I 2012 års resultat ingår 56,5 mnkr som avser markförsäljning i samband med utveckling av centrum. Återbetalning 13,9 mnkr. Återbetalda AFA-medel, d.v.s. återbetalning av tidigare avlagda premier är 30,2 mnkr för 2013. Motsvarande belopp 2012 var 30,7 mnkr. Intäkten redovisas som jämförelsestörande post.
- Verksamhetens kostnader har ökat med 98,9 mnkr. I denna post ingår ökade personalkostnader med 27,9 mnkr. Köp av verksamhet och övriga

tjänster har ökat med 78,1 och förklaras av en ökad externt utförd omsorg till äldre och personer med funktionsnedsättning.

- Avskrivningar har ökat med 9,5 mnkr, vilket är relaterat till ett ökat investeringsprogram.
- Skatteintäkter och generella statsbidrag inkl utjämning har ökat med totalt 84,7 mnkr. Skatteintäkterna har ökat med 56,7 mnkr och resterande ökning på 28 mnkr gäller statsbidrag inkl utjämning, främst inkomstutjämningsbidraget (21,5 mnkr).
- Finansiella intäkter har minskat med 0,3 mnkr, vilket främst beror på lägre ränteintäkter mellan åren (0,4 mnkr) utifrån räntenivåer.
- Finansiella kostnader har minskat med 0,9 mnkr, vilket förklaras av lägre räntekostnader på upptagna lån (0,8 mnkr). Effekten av höjning av diskonteringsräntan (RIPS-räntan) för pensionsskuldsberäkningen på 16,6 mnkr redovisas som en jämförelsestörande finansiell post.
- Årets resultat är 67,6 mnkr sämre än föregående år.

3.2.2. *Balansräkning*

Vi har granskat att:

- Balansräkningen är uppställd enligt KRL
- Noter finns i tillräcklig omfattning
- Upptagna tillgångar, avsättningar och skulder existerar, tillhör kommunen och är fullständigt redovisade och rätt periodiserade
- Tillgångar, avsättningar och skulder har värderats enligt principerna i KRL
- Föregående års utgående balanser har överförts rätt som årets ingående balanser
- Specifikationer till utgående balanser finns i tillräcklig omfattning
- Årets resultat överensstämmer med resultaträkningen

Bedömning och iakttagelser

Vi bedömer att balansräkningen i allt väsentligt ger en rättvisande bild av tillgångar, avsättning, skulder och eget kapital. Separat balansräkning i notform för va-verksamheten har vidare utarbetats, i enlighet va-lagens krav på särredovisning.

Balansräkningen är uppställd enligt KRL och omfattar tillräckliga noter. Bilagor och specifikationer finns i tillräcklig omfattning.

Vår bedömning är att tillgångarna, avsättningarna och skulderna existerar, är fullständigt redovisade, rätt periodiserade och har värderats enligt principerna i KRL.

Vi bedömer att balansräkningen i allt väsentligt ger en rättvisande bild av tillgångar, avsättningar, men att skulderna är för lågt upptagna motsvarande ca 12 mnkr medan eget kapital är för högt upptaget med 8,6 mnkr. Detta har rättats i 2014 års redovisning och god redovisningssed tillämpas framledes avseende periodisering av timlöner.

Vi bedömer att balansräkningen i allt väsentligt ger en rättvisande bild av tillgångar, avsättningar, skulder och eget kapital.

Resultat i balansräkning överensstämmer med resultaträkningen och balanser har hanterats på ett riktigt sätt mellan åren.

Balansomslutningen uppgår till 2 207,6 mnkr att jämföra med 2 069,8 mnkr föregående år.

I tabellen nedan redovisas avvikelser mellan 2013 och 2012.

Tillgångar	2013	2012	Förändring
Mark, byggnader och anläggningar	1 743,4	1 619,2	124,2
Maskiner och inventarier	58,3	57,2	1,1
Finansiella anläggningstillgångar	87,4	86,5	0,9
Exploateringstillgångar och förråd	59,6	60,2	-0,6
Kortfristiga fordringar	166,6	180,7	-14,1
Kassa och bank	92,3	66,0	26,3

Eget kapital	2013	2012	Förändring
Eget kapital	932,6	883,6	49,0
varav årets resultat	40,4	108,0	-67,6

Avsättningar och skulder	2013	2012	Förändring
Avsättningar	173,0	151,6	21,4
Långfristiga skulder	810,1	692,0	118,1
Kortfristiga skulder	291,9	342,7	-50,8

Anläggningstillgångar

Anläggningstillgångarna uppgår till 1 889,1 mnkr, vilket motsvarar en ökning med 126,2 mnkr. Ökningen finns huvudsakligen inom mark, byggnader och tekniska anläggningar (124,2 mnkr). Resterande ökning finns inom maskiner och inventarier samt inom finansiella anläggningstillgångar.

Omsättningstillgångar

Omsättningstillgångarna uppgår till 318,5 mnkr 306,9 mnkr, vilket är en ökning med 11,6 mnkr jämfört med 2012. Kortfristiga fordringar har minskat, medan kassa/bank har ökat.

Eget kapital

Det egna kapitalet har ökat med 49,0 mnkr, vilket består av årets resultat på 40,4 mnkr korrigerat av eget kapital med 8,5 mnkr på grund av ändrad redovisningsprincip kring uppbokning av timlöner. Det egna kapitalet uppgår till 932,6 mnkr.

Avsättningar

Pensionsskuldavsättningen enligt uppgifter från SPP uppgår till 173,3 mnkr, inklusive löneskatt, vilket är en ökning med 21,4 mnkr.

Skulder

De långfristiga skulderna uppgår till 810,1 mnkr, vilket är en ökning med 118,1 mnkr. Ökning beror dels på nyupplåning (20,0 mnkr) och investeringsbidrag, gatukostnadsersättningar, anslutningsavgifter m m (98,1 mnkr).

De kortfristiga skulderna uppgår till 291,9 mnkr, vilket är en minskning med 40,8 mnkr. Detta beror främst på lägre leverantörsskulder på 48,8 mnkr mellan åren.

Panter och ansvarsförbindelser

Kommunens panter och ansvarsförbindelser inklusive leasing uppgår i bokslutet till 2 903,3⁵, vilket är en ökning på 58,5 mnkr. Förändringen förklaras av:

- Minskade borgensåtaganden med 4,1 mnkr.
- Ökade leasing- och hyresåtaganden med 14,3 mnkr
- Ökade pensionsförpliktelser med 50,9 mnkr.

Kommunen har en solidarisk borgen såsom för egen skuld som tecknades 2010 mellan Tyresö kommun och Tyresö Bostäder AB avseende kostnaden för inträdet i Kommuninvest.

3.2.3. *Kassaflödesanalys*

Vi har granskat att:

- Kassaflödesanalysen uppfyller kraven enligt gällande normgivning
- Noter finns i tillräcklig omfattning
- Kassaflödesanalysens innehåll överensstämmer med motsvarande uppgifter i övriga delar av årsredovisningen

⁵ Av detta är 860,6 mnkr pensionsförpliktelser, i form av egen pensionsskuld (840,4 mnkr) och del av pensionsskuld i Södertörns brandförsvarsförbund (20,2 mnkr).

Bedömning och iakttagelser

Vi bedömer att kassaflödesanalysen redovisar kommunens finansiering och investeringar. Kassaflödesanalysen överensstämmer med motsvarande uppgifter i övriga delar av årsredovisningen. Vi bedömer att det finns noter i tillräcklig omfattning.

Kassaflödesanalysen utmynnar i förändring av likvida medel som per 2013-12-31 uppgick till 92,3 mnkr. Kassaflödesanalysen redovisar ett positivt kassaflöde på 26,3 mnkr under året.

3.2.4. Sammanställd redovisning

Vi har granskat att:

- Den sammanställda redovisningen är uppställd enligt KRL och även innehåller en kassaflödesanalys
- Noter finns i tillräcklig omfattning och utgör specifikationer till resultat- och balansräkningsposter. Det innebär delposterna i noterna ska vara rensade från intern poster (upplysning om interna poster ska därför inte anges).
- Den sammanställda redovisningen omfattar samtliga kommunens företag
- Konsolideringen omfattar de företag i vilka kommunen har ett betydande inflytande
- Proportionell konsolideringsmetod och förvärvsmetod tillämpas vid konsolideringen
- Beloppen överensstämmer mellan den sammanställda redovisningen och de ingående företagens redovisningar
- Interna poster har eliminerats i allt väsentligt även i notapparaten

Bedömning och iakttagelser

Vi bedömer att den sammanställda redovisningen ger en helhetsbild av kommunens ekonomiska ställning och åtaganden i de helägda bolagen. Konsolideringen av underliggande enheter har gjorts på ett korrekt sätt.

Förutom kommunen ingår bolagen Tyresö Bostäder AB (ägd andel 100 %) och Tyresö Näringslivsaktiebolag (ägd andel 100 %).

”Koncernens” resultat uppgår till 58,3 mnkr, vilket är en minskning 63,5 mnkr i jämförelse med 2012. Av resultatet står kommunen för 40,4 mnkr.

Vi bedömer att KRLs krav i huvudsak uppfyllts, såväl avseende 8.1 som 8.2. Vidare bedömer vi att RKR:s rekommendation 8.2 delvis följts. Vi anser dock att förvaltningsberättelsen bör utvecklas så att den beskriver den samlade kommunala verksamheten inklusive uppdragsföretag. Vidare anser vi att den verbala beskrivningen av bolagen kan utvecklas bland annat vad avser beskrivning av förväntad utveckling och händelser av väsentlig betydelse.

Kommunen har valt att inte inkludera Södertörns miljö och hälsoskyddsförbund trots att kommunens har ett betydande intresse 29,6 procent jämfört med tumregeln för betydande inflytande överstigande 20 procent. Av rekommendationen framgår att detta är en tumregel. Vi saknar dock en tydlig beskrivning av varför kommunen valt att inte inkludera Södertörns miljö- och hälsoskyddsförbund. Vi delar inte kommunens uppfattning utan anser att förbundet bör ingå i den sammanställda redovisningen.

Värt att notera är att årsredovisningarna för Tyresöbostäder AB och Tyresö Näringslivsbolag AB som utgjort underlag för vår avstämmning inte varit undertecknad.

3.2.5. Tilläggsupplysningar

Vi har granskat att årsredovisningen i allt väsentligt lämnar information om tillämpade redovisningsprinciper och lämnar tilläggsupplysningar i tillräcklig. Vi bedömer att årsredovisningens tilläggsupplysningar i huvudsak uppfyller KRL:s krav och i övrigt lämnas i enlighet med god redovisningssed, innebärande att:

- Tillämpade redovisningsprinciper beskriver varje särskild redovisningsprincip och eventuella förändringar av dessa som årsredovisningens intressenter måste känna till för att rätt förstå årsredovisningens innehåll.
- Viktiga uppgifter och poster i förvaltningsberättelse, resultat- och balansräkning samt kassaflödesrapport specificeras och preciseras i notupplysningar som krävs i KRL respektive RKR:s rekommendationer samt god redovisningssed i övrigt.

Följande rekommendationer har dock kommunen inte följt fullt ut:

Rekommendation m.m.	Efterlevnad	Avvikelse
RKR 7.1 Upplysning om pensionsmedel och pensionsförpliktelser	I huvudsak	Aktualiseringsgrad redovisas inte i den version av årsredovisningen som vi granskat. Enligt uppgift är aktualiseringsgraden 95 %.
RKR 8.2 Sammanställd redovisning	Delvis	Förvaltningsberättelsen bör kompletteras så att den beskriver den samlade kommunala verksamheten, se bilaga till rekommendationen. Vidare bör motiv till, att kommunen valt att inte konsolidera Södertörns miljö- och hälsoskyddsförbund i den sammanställda redovisningen, framgå på ett tydligt sätt.
RKR 11.2 Redovisning av materiella anläggningstillgångar	I huvudsak	Uppgift om nyttjandeperioder per tillgångsslag bör kompletteras i redovisningsprinciperna.

Rekommendation m.m.	Efterlevnad	Avvikelse
RKR 20 Redovisning av finansiella tillgångar och finansiella skulder.	Delvis	<p>Enligt denna ska alla finansiella skulder som ska omsättas nästkommande år klassificeras som kortfristig skuld oavsett syfte.</p> <p>I noten långfristiga skulder framgår andel som förfaller inom ett år.</p> <p>För Tyresö innebär det att 340,0 mnkr av de långfristiga skulderna istället ska klassificeras som kortfristiga skulder. Detta bör korrigeras kommande år. Vidare redovisas inte genomsnittlig upplåningsränta respektive genomsnittlig räntebindingstid. Detta bör göras kommande år.</p>

2014-03-25

Carin Hultgren
ProjektledareJan Nilsson
Uppdragsansvarig

Bil 1: Servicegarantier och mål

Servicegarantier

Servicegarantier	Antal				
Kommunstyrelsen	25	22	1	2	0
Byggnadsnämnden	2	1	1	0	0
Socialnämnden	8	4	0	4	0
Kultur- och fritidsnämnden	20	16	0	2	2
Gymnasie- och arbetsmarknadsnämnden	16	15	0	0	1
Barn- och utbildningsnämnden	32	16	14	2	0
Totalt	103	74	16	10	3

Grönt = uppfyllt, gult = delvis uppfyllt, rött = ej uppfyllt och vitt = ej mätt

Finansiella mål

Finansiellt mål, fastställt av fullmäktige i kommunplan 2013-2015	Utfall	Måluppfyllelse enligt årsredovisning
Den kommunala utdebiteringen är oförändrad.	Utdebiteringen för 2013 är oförändrad (19,48 kr).	<i>Målet är uppfyllt.</i>
Det årliga driftresultatet (exkl extraordinära kostnader och intäkter) uppgår till minst 46 mnkr per år. Detta täcker framtida pensionskostnader och värdesäkring av anläggningsskapitalet.	De senaste fem åren har resultatet uppgått till i genomsnitt +70,8 mnkr, vilket har bidragit till att täcka framtida pensionskostnader och värdesäkring av anläggningsskapitalet. I resultatet ingår dock både jämförelsestörande intäkter och kostnader.	<i>Målet är delvis uppfyllt</i>
Nettoinvesteringarna överstiger, sedan investeringarna i VA och renhållning räknats bort, för varje rullande femårsperiod sammantaget inte summan av avskrivningar och årets resultat för de ingående åren. Även investeringar i anläggningar som görs av annan huvudman, men som kommunen ska betala driftkostnader för, är medräknade.	Nettoinvesteringarna uppgick under åren 2009 – 2013 till 878 mnkr, medan årets resultat plus avskrivningar för samma period uppgick till 697 mnkr. Nettoavskrivningarna har varit 181 mnkr högre än summan av årets resultat och avskrivningar.	<i>Målet är inte uppfyllt.</i>
Soliditeten uppgår 2015 till minst 45 %.	Soliditeten 2013 uppgår till 42,2 %, vilket är en minskning med 0,5 procentenheter i jämförelse med 2012.	<i>Målet beräknas inte bli uppfyllt till 2015 på grund av att budgeterad resultatnivå 2014 inte beräknas bidra till att stärka ekonomin.</i>

Övergripande kommungemensamma mål

Övergripande mål	Ant mål			
Ekonomi	4	1	1	2
Personal	5	5	0	0
Medborgarinflytande/bemötande	1	1	0	0
Företagsklimat	2	2	0	0
Effektivitet	3	3	0	0
Totalt	15	12	1	2

Mål för olika verksamheter

Mål för olika verksamhetsområden	Ant mål				
Totalt	40	30	1	5	4

	Målet beräknas bli uppfyllt
	Målet beräknas bli delvis uppfyllt
	Målet beräknas bli inte uppfyllt
	Målet går ej att bedöma

Bil 2: Prognossäkerhet

Nettobudget, tertialrapporter och utfall

Nämnd i mnkr/%	N-budg	T 1	T 2 *)	Utfall	Avvik p 2	Avvik i %	P-fel i %
Kommunstyrelsen	190,0	-9,0	-4,0	-9,1	-5,1	-4,8%	-2,7%
Byggnadsnämnden	4,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0%	0,0%
Socialnämnden	598,4	4,5	0,0	-9,7	-9,7	-1,6%	-1,6%
Kultur- och fritidsnämnden	101,9	-0,6	-0,3	1,1	1,4	1,1%	1,4%
Gymnasie- och arbetsmarknadsnämnden	226,1	-14,6	-11,3	-10,6	0,7	-4,7%	0,3%
Barn- och utbildningsnämnden	868,5	0,0	0,0	-10,5	-10,5	-1,2%	-1,2%
Totalt	1989,2	-19,7	-15,6	-38,8	-23,2	-2,0%	-1,2%

*) I enlighet med reglerna i KRL har en formell delårsrapport upprättats för perioden per aug (T 2). T 1 är en mer traditionell budgetuppföljning som är gjord utifrån anslagsförbrukning per 30/4. Prognosfelet är beräknat som skillnaden mellan T 2 och utfallet i relation till nettobudgeten.

